

ESITYS EUROOPAN ALUEELLINEN YHTEISTYÖ -TAVOITTEEN MUKAISEKSI INTERREG EUROPE ALUEIDEN VÄLISEN YHTEISTYÖN OHJELMAKSI KAUDELLE 2021-2027

1. Ohjelman valmistelu

Interreg Europe -ohjelma on hyvien käytäntöjen ja innovatiivisten ratkaisujen levittämiseen keskitetty ohjelma. Valmisteltava ohjelmakausi on Interreg Europe -ohjelman neljäs. Interreg Europe on alueiden välinen eli ns. C-ohjelma, joka kattaa EU-maiden lisäksi Norjan ja Sveitsin.

Ohjelman valmistelu käynnistyi lokakuussa 2019 epävirallisella ohjelmointikomitean kokouksella Lillessä ja virallisesti joulukuussa 2019 Helsingissä. Suomea ohjelmointikomiteassa edustavat työ- ja elinkeinoministeriö ja Suomen Kuntaliitto. Ohjelmointikomitea on kokoontunut tähän mennessä (virallisesti) 10 kertaa. Ohjelman virallinen kieli on englanti, minkä vuoksi ohjelmavalmistelu on tapahtunut ja ohjelma-asiakirja on laadittu englanniksi. Covid 19 -virusepidemian vuoksi ohjelmavalmistelu on tapahtunut pääosin virtuaalikokousten ja -tapahtumien sekä online-kyselyjen kautta.

Lopullinen komissiolle esitettävä ohjelmaluonnos hyväksyttiin ohjelmointikomiteassa kesäkuussa 2021. Ohjelma on tarkoitus jättää virallisesti komission käsittelyyn jäsenvaltioiden hyväksynnän jälkeen loka-marraskuussa 2021, jolloin se voitaisiin hyväksyä helmikuussa 2022. Ohjelman toimeenpano ja ensimmäinen hakukierros voitaisiin siten käynnistää maaliskuussa 2022.

Interreg Europe -ohjelman julkinen kuuleminen järjestettiin 15.3.–16.4.2021. Ohjelman ensimmäinen ja toinen ohjelmaluonnos olivat olleet julkisesti esillä ohjelman internet-sivuilla jo tätä ennen. Julkisen kuulemisen tueksi ohjelma järjesti virtuaalisen sidosryhmätilaisuuden 24.3.2021, johon osallistui lähes 650 osallistujaa. Kommentteja ja palautteita ohjelma-asiakirjaan saatiin julkisen kuulemisen kautta yli 250 kappaletta.

Ohjelmointikomitean työn kansalliseen valmisteluun ovat osallistuneet komitean jäsenten lisäksi myös laajemmin ohjelman tuensaajat ja sidosryhmät. Valmistelun edetessä sidosryhmille (maakuntien liittojen ja ELY-keskusten ohjelmavastaavat) on useaan kertaan lähetetty ohjelmaversioita kommentoitavaksi ja pyydetty näkemyksiä tiettyihin ohjelman sisällöllisiin ja hallinnollisiin kysymyksiin liittyen. Lisäksi ohjelman tuensaajille järjestettiin laaja kysely ohjelman kehittämistarpeista maaliskuuhun 2020. Kyselyn kautta saatiin palautetta laajasti ohjelmaan tuensaajina osallistuneilta tahoilta sekä aluekehitysviranomaisina toimivilta maakuntien liitoilta (lähes 50 vastausta).

2. Ohjelma-alue

Interreg Europe:n ohjelma-alueena kaikki 27 EU-maata sekä Norja ja Sveitsi. Suomesta ohjelmaan voivat siten osallistua tuensaajat kaikista maakunnista, ml. Ahvenanmaalta.

3. Ohjelman sisältövalinnat

Interreg-asetuksen artiklassa 3.3 määritellään C-ohjelmien tavoitteet. Interreg Europe -ohjelman tavoitteena on aluekehityspolitiikan (ml. EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmat) vaikuttavuuden tehostaminen edistämällä alueiden välistä kokemusten vaihtoa, innovatiivisia toimintatapoja ja valmiuksien kehittämistä. Tavoitteena on hyvien käytäntöjen tunnistaminen ja niiden levittäminen sekä siirtäminen osaksi aluekehityspolitiikkaa. Ohjelman hankkeissa pyritään parantamaan paitsi EU:n

alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien myös muiden aluekehitysstrategioiden tai -ohjelmien vaikuttavuutta em. kokemusten vaihdon ja innovatiivisten toimintatapojen kautta. Ohjelman kohderyhmää ovat julkiset aluekehitysstrategioista tai -ohjelmista vastaavat kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, muut julkiset aluekehittämiseen osallistuvat tahot (Suomessa mm. ammattikorkeakoulut ja seudulliset elinkeinoyhtiöt) ja yksityiset voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, joilla on rooli ko. strategioiden ja ohjelmien toimeenpanossa.

Interreg Europe -ohjelmassa voidaan tukea yhteishankkeita, jotka kohdistuvat yleisasetuksen mukaisiin toimintapoliittisiin tavoitteisiin. Hankkeissa tulee olla kumppaneita vähintään kolmesta eri maasta. Temaattisen keskittämisen ja vaikuttavuuden takaamiseksi 80% rahoituksesta kohdistetaan tiettyihin toimintapoliittisiin tavoitteisiin ja erityistavoitteisiin, joita ovat:

- Kaikki toimintapoliittisen tavoitteen 1 *Kilpailukykyisempi ja älykkäämpi Eurooppa* mukaiset erityistavoitteet
- Kaikki toimintapoliittisen tavoitteen 2 *Vihreämpi, vähähiilinen nollahiilitaloutta kohti siirtyvä ja sopeutumiskykyinen Eurooppa* mukaiset erityistavoitteet
- Toimintapoliittisen tavoitteen 4 *Sosiaalisempi ja osallistavampi Eurooppa* osalta erityistavoitteet liittyen työmarkkinoihin, terveydenhuoltoon sekä kulttuuriin ja kestävään turismiin

Loput 20% rahoituksesta voidaan kohdentaa muihin toimintapoliittisiin - ja erityistavoitteisiin sekä yhteistyön hallinnoinnin parantamista koskevaan erityiseen Interreg-tavoitteeseen (esim. valtiontuet, julkiset hankinnat, arviointi ja rahoitusvälineet). Rahoitushakujen kohdentumisesta em. tavoitteisiin päättää lopullisesti ohjelman seurantakomitea.

Edellä kuvatun hankemuotoisen toiminnan lisäksi ohjelmasta rahoitetaan myös kokemusten ja hyvien käytäntöjen levittämiseen keskittyvää tieto- ja palvelualustaa (policy learning platform, PLP).

4. Strateginen ympäristövaikutusten arviointi (SEA)

Interreg Europe -ohjelman hankkeissa pääsisältönä on kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihtaminen sekä valmiuksien ja kyvykkyyksien kehittäminen. Ohjelma ei sisältönsä puolesta kuulu ympäristövaikutusten arviointia koskevan direktiivin ja sitä kautta kansallisen asiaa koskevan lainsäädännön soveltamisalaan eikä siitä sen vuoksi ole tehty ympäristövaikutusten arviointia.

5. Ohjelman rahoitus

Interreg Europe -ohjelman kokonaisrahoitus on 474 353 337,50 euroa, josta EU-rahoitus (EAKR) on 379 482 670 euroa. Lisäksi Norja osoittaa ohjelmalle noin 4 miljoonan euron määrärahan norjalaisien tuensaajien kustannuksiin. Sveitsi maksaa osuutensa suoraan EU:n talousarvioon, minkä vuoksi sveitsiläisille tuensaajille osoitettava rahoitus on osa EU-rahoitusta. Toisin kuin A- ja B-ohjelmissa, alueiden välisissä C-ohjelmissa EU-rahoitus ei perustu jäsenvaltioiden ohjelmalle osoittamiin määrärahoihin vaan suoraan Interreg-asetuksessa säädettyyn C-ohjelmien yhteismäärärahaan ja komission täytäntöönpanosäädöksellä vahvistettavaan ohjelmakohtaiseen rahoitusosuuteen.

EAKR-rahoitus on 80 prosenttia ohjelman EU-rahoituksesta. Loput 20% eli 94 870 667,50 koostuu EU-maiden tuensaajien omasta rahoitusosuudesta ja teknisen avun osalta jäsenvaltioiden, Sveitsin ja Norjan rahoitusosuudesta. Teknisen avun jäsenvaltioiden rahoitusosuus on yhteensä 3 747 995 euroa, josta Suomen osuus on 86 728 euroa. Teknisen avun jäsenvaltiokohtainen rahoitusosuus on laskettu väkiluvun perusteella (Suomen osuus 1,23%). Tekninen apu Interreg Europe -ohjelmassa on 8% ohjelmalle maksettavasta EU-tuesta.

Ohjelman suomalaisten tuensaajien on mahdollista hakea omaan rahoitusosuuteensa valtion vastinrahoitusta. Kansallisen vastinrahoituksen tarpeeseen vaikuttaa suomalaisten tuensaajien menestymisen hankehakukierroksilla. Valtion kansallisen vastinrahoituksen osuus tarkentuu vuosittain valtion talousarvion laadinnan yhteydessä ohjelmatyön edetessä. Valtion vastinrahoitus ohjelman suomalaisille tuensaajille ja Suomen osuus teknisen avun jäsenvaltiokohtaisesta rahoitusosuudesta sisältyvät vuoden 2021 talousarvioon, valmisteilla olevaan vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja vuosien 2022-2025 julkisen talouden suunnitelmaan.

6. Ohjelman hallinto

Ohjelman hallintoviranomaisena toimii Hauts-de-France -aluehallinto Ranskassa. Hallintoviranomaisen vastuulla toimii myös ohjelman yhteinen sihteeristö, joka sijaitsee Lillessä. Ohjelman tarkastusviranomaisena toimii Interministerial Commission for the Coordination of Controls (Ranska). Tarkastajaryhmän suomalaisena jäsenenä toimii valtiovarainministeriö (valtiovarain controller -toiminto).

Jokainen osallistuva valtio nimeää 2–3 edustajaa ja vara-edustajaa ohjelman seurantakomiteaan. Suomea edustavat työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) ja Suomen Kuntaliitto, Suomen edustajat nimeää valtioneuvosto. Nimeäminen tapahtuu myöhemmin ohjelmavalmistelun edettyä.

Suomalaisten tuensaajien osalta hallinnon tarkastuksista ja valtion vastinrahoituksen hallinnoinnista vastaa Lapin liitto.